herpy

AGAMER

Eastern Bearded Dragon

Pogona barbata

Pogona barbata er en af de største skægagamer: en kraftig, dagaktiv agam på 50-65 cm fra Australiens østlige skove og krat, med et veludviklet, mørkt skæg og gult mundindre. Den er mere territorial end *Pogona vitticeps*, klatrer gerne og kræver et stort terrarie, kraftig varme og UVB.

Familie: Agamidae Tidligere navn: *Agama barbata; Amphibolurus barbatus; Grammatophora barbata; Stellio discosomus*
Udgivet 16. november 2026

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**50-65 cm** total længde inkl. hale
Levetid	**10-15 år**
Aktiv	**Dag**
Levevis	**Træboende, jordboende og gravende**
Biotop	**Savanne og tempereret skov og eng**
Sværhedsgrad	**Øvet**

PASNING

Min. terrarie	**180 × 60 × 60 cm** L × B × H til 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**22-37 °C**
Hotspot	**42-45 °C**
Temperatur, nat	**12-24 °C**
Luftfugtighed	**30-60 %**
Vand	**Vandskål**
UVB	**Nødvendig** Ferguson-zone 3
Kost	**Insekter og planter**
Holdes	**Enkeltvis**

AVL

Formering	**Æglæggende**
Kønsmoden	**12-24 mdr.**
Kuldstørrelse	**15-35 æg**
Kuld pr. år	**2-3**
Inkubation	**55-75 dage** ved 28-30 °C

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Ikke omfattet**
EU-bilag	**Ikke omfattet**
IUCN	**Ikke truet (LC)**

Arten er ikke opført på CITES eller i EU's bilag, så der kræves ingen CITES-papirer. Ingen agamer står på den danske liste over dyr, som private ikke må holde (bekendtgørelse nr. 1261 af 17.11.2015), og arten er ikke på EU's liste over invasive arter.

Om arten

Pogona barbata er en kraftigt bygget, fladtrykt agam med et langt, trekantet hoved, ret korte ben og en lang hale. Under halsen sidder et veludviklet skæg, en strubesæk med tydelige pigge bagtil, som dyret spærrer ud, når det truer. Rækker af forstørrede, piggede skæl sidder bag på hovedet, bag mundvigene og i et bredt bælte langs flankerne. Skællene på kroppen er uens: små skæl med enkelte større, kølede skæl imellem.

Grundfarven er oftest grå, men kan være rødlig, gullig eller brun og skifter med humør og kropstemperatur. Ophidsede og varme dyr kan blive gullige til orange på hoved, flanker og ben. Unge dyr har en lys, rudeformet tegning, som blegner med alderen. Skægget og halespidsen er mørkegrå til sorte, og mundens indre er som regel kraftigt gult. Voksne dyr når ca. 25 cm fra snude til kloak og 50-65 cm i alt, sjældent op til 75 cm. Hannerne bliver lidt større end hunnerne og har bredere hoved, mørkere og mere markeret skæg og en bleg grønlig til blålig farve forrest på hovedet. Hunner har ofte bidmærker i nakken efter parringen.

P. barbata hører til de australske agamer (Amphibolurinae) og er typeart for slægten *Pogona*. Artsnavnet kommer af latin barbatus (skægget), og slægtsnavnet af græsk pogon (skæg). Arten kan forveksles med *Pogona vitticeps*, som den grænser op til i det indre af Australien.

Arten er udpræget territorial. Hannerne forsvarer et område og tillader kun hunner og unge dyr inden for det, og rangordenen følger i høj grad størrelsen: de største hanner har de højeste udkigsposter. Arten har over 70 kendte kropsstillinger til solbadning og kommunikation, og den er mere aggressiv end *P. vitticeps*.

Udbredelse og levested

Pogona barbata lever i det østlige og sydøstlige Australien, fra egnen omkring Cairns i Queensland i nord over New South Wales og Victoria til den sydlige del af Eyre-halvøen i South Australia. De køligste egne i sydøst er ikke med. Fra kysten går udbredelsen omkring 1.000 km ind i landet.

Arten hører til Australiens mest kendte krybdyr, fordi den er stor, sidder på iøjnefaldende steder og er almindelig i og omkring byer.

> **Oprindelig udbredelse:** Australien.

LEVESTED

Pogona barbata lever i åben skov og buskland og ses ofte i bebyggede områder. Den sidder på eksponerede steder som grene, væltede stammer og hegnspæle, hvor den soler sig og har udsyn, og trækker ned på lavere, køligere steder, når det bliver for varmt. Den er dagaktiv og klatrer meget.

Føden består af insekter, orme, små pattedyr og planter. Ved fare flygter dyret helst eller gemmer sig. Er det presset, flader det kroppen ud, spærrer skægget ud, hvæser, viser det gule mundindre og kan hoppe kort mod modstanderen.

Yngletiden ligger fra august til december, det australske forår og forsommer. Hunnerne graver æggene ned i fugtigt sand, og æggene bliver ikke bevogtet.

Pasning

TERRARIET

Pasningen af *P. barbata* er kun sparsomt beskrevet for arten selv. Tallene for terrarie, temperatur, fugt, lys, foder, levealder og rugning er lånt fra den nært beslægtede *Pogona vitticeps*, som har samme krav og er lidt mindre.

Et enkelt voksent dyr skal have et terrarie på mindst 180 × 60 × 60 cm. Højden bør være 90 cm, hvis det er muligt, for arten klatrer gerne og bruger grene som solpladser. Terrariet skal være godt ventileret med låg eller net, så dyret ikke kan klatre ud.

Indret terrariet med en solplads i den ene ende, hvor flade sten og solide grene gør det let at komme op. Solpladsen er det højeste punkt og ligger tættest på lamperne. Giv mindst ét gemmested i den varme og ét i den kølige ende samt grene og sten at klatre på. Grenene skal være tykke og stabile, fordi dyret er tungt.

Bunden bør kunne graves i. Et 10-15 cm tykt lag af finkornet sand blandet med ren muldjord og ler giver dyret mulighed for at grave og giver større temperaturforskelle i bunden. Fast bund som uglaserede fliser, skiferplader eller køkkenrulle varmer godt og er let at rengøre. Kalksand, vitaminsand, knuste nøddeskaller og bark eller træspåner er uegnede, fordi de kan give forstoppelse, hvis de sluges. Løs bund skiftes helt hver 3.-6. måned.

Hold dyrene hver for sig. Arten er territorial, og to hanner må aldrig dele terrarie. Hunner kan gå sammen, men de strides om solpladsen, og den underlegne bliver stresset. Voksne og unge dyr skal altid være adskilt.

Læs mere: Varme og temperatur

TEMPERATUR

Opvarm med mindst to halogenspots over solpladsen. Overfladen dér skal være 42-45 °C målt med et infrarødt termometer, og den varme plet skal være mindst lige så stor som hele dyret inklusive halen. Luften i terrariet skal ligge på 22-37 °C, varmest i solpladsens ende og køligst i den modsatte. Overfladen i den kølige ende skal være 25-29 °C.

Brug et infrarødt termometer til overfladerne og et digitalt termometer med føler til luften, og mål først, når lamperne har været tændt i omkring tre timer. Halogenpærer giver kortbølget infrarød varme som solen. Til et terrarie på 180 × 60 cm er 90-100 W som regel passende; er solpladsen for kold, flyttes den tættere på lampen.

Om natten må temperaturen falde til 12-24 °C. Et nattefald får dyret til at sole sig tidligere om morgenen. Slut lamperne til en termostat med føleren i den kølige ende, så de slukker, hvis den kølige side kommer over 37 °C.

LUFTFUGTIGHED OG VAND

Luftfugtigheden skal i gennemsnit ligge på 30-60 %, målt i den kølige ende. Den svinger naturligt: lavere ved solpladsen, højere om natten og ved vandet. Perioder med høj fugt skader ikke, så længe luften bevæger sig, og terrariet kan tørre op igen. Stillestående, våd luft og våd bund giver derimod sygdom. Er fugten konstant for høj, hjælper en lille blæser over nettet i den kølige ende. For lav fugt giver udtørring og problemer med hudskiftet.

Tilbyd altid frisk vand i en lav skål. Dyret får meget af sit vand gennem føden, så grønt, der er skyllet og har ligget i vand, hjælper. Et let brusebad over indretningen giver dråber, som dyret kan slikke. Et fugtigt skjul i den kølige ende hjælper ved hudskifte.

Læs mere: Luftfugtighed, sprøjtning og ventilation

LYS OG UVB

Pogona barbata er afhængig af kraftigt, hvidt lys, som fremmer appetit og aktivitet. Terrariet skal være meget lyst, og solpladsen skal være det lyseste sted. Det kræver som regel flere lamper, og 75-100 % af terrariets længde bør være oplyst.

UVB er nødvendig, og arten hører til Ferguson-zone 3. Brug et T5 HO-rør på 10-14 % UVB i et reflekterende armatur over den varme side, parallelt med varmelamperne. Målet er et UV-indeks på 4,0-4,5 ved solpladsen, faldende til 0 i den kølige ende. Afstanden mellem rør og solplads afhænger af rør, armatur og net, så mål helst med en UV-måler. Glas og plast mellem rør og dyr blokerer UVB. Gode T5 HO-rør skiftes efter ca. 12 måneder, selv om de stadig lyser, fordi UVB-afgivelsen falder.

LED-lamper med UVB anses endnu ikke for sikre til krybdyr. Lyset er tændt 12-14 timer om dagen om sommeren og omkring 10 timer om vinteren, styret af et tænd-sluk-ur.

Læs mere: Lys og UVB

FODER

P. barbata er altædende. I naturen består føden af insekter, orme, små hvirveldyr og plantedele. Unge dyr får mest insekter og voksne mest planter. Dyrisk føde udgør ca. 60-80 % for nyklækkede dyr, 60 % for unge og 15-30 % for voksne. Det forebygger fedme og urinsyregigt.

- Nyklækkede dyr (0-3 måneder): insekter én gang dagligt, så mange som dyret vil æde, og grønt dagligt.
- Unge dyr under 25 cm: 5-6 insekter på størrelse med hovedet dagligt og grønt dagligt, cirka tre gange så meget som insekterne.
- Voksne over 25 cm: 3-4 insekter to gange om ugen og grønt tre gange om ugen, en portion på størrelse med hovedet.
- Drægtige hunner: 4-5 insekter to gange om ugen.

Gode foderdyr er dubiakakerlakker, græshopper, fårekyllinger, larver af soldaterflue og silkeorme. Fede insekter som melorm og kæmpemelorm er godbidder. Insekterne må ikke være større end afstanden mellem dyrets øjne og skal have fået godt foder i mindst 24 timer, før de gives videre. Vilde insekter kan være sprøjtede eller giftige og bør undgås.

Grønt er fx rucola, pak choi, grønkål, sennepsblade, kinakål, mælkebøtte, brøndkarse og kaktusblade samt blomster og ukrudt fra steder uden sprøjtemidler. Skær bladene i smalle strimler. Avocado er giftig. Frugt er en sjælden godbid, fordi den giver fedme og tandsygdom.

Støv alle insekter og al salat med kalk. Drys multivitamin på salaten to gange om ugen til unge og drægtige dyr og én gang om ugen til voksne.

Læs mere: Foderdyr: hold og avl Læs mere: Kalk, vitaminer og tilskud

ADFÆRD OG HÅNDTERING

Pogona barbata er territorial og viser det tydeligere end *Pogona vitticeps*. Et sort, udspilet skæg, åben mund med det gule indre, hvæsen og et lille hop mod modstanderen er trusler. Hurtige nik op og ned med hovedet viser dominans, og armvinkning er et tegn på underkastelse, som hunner og unge dyr bruger over for større dyr. Mørk farve og tilbagetrukken

adfærd tyder på kulde eller stress.

Lad et nyt dyr vænne sig til terrariet i omkring to uger, før det tages op. Giv foder fra en pincet, og lad hånden hvile i terrariet, til dyret er roligt. Løft det med støtte under krop og ben, og bevæg dig langsomt.

Dyrene har brug for ro og en fast døgnrytme. Hold dem enkeltvis. Dyr, der deler terrarie, strides om rangen, og det underlegne dyr får mindre foder og ringere solplads og bliver lettere sygt.

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

P. barbata bliver kønsmoden efter 1-2 år. Hannerne kendes på bredere hoved, mørkere skæg, den blege grønlige til blålige farve forrest på hovedet og tydelige lårporer, hunnerne på smallere halerod og ofte bidmærker i nakken efter parring. Dyr til avl skal være udvoksede og i god foderstand, og hunnen skal have fået rigeligt med kalk.

Kønsbestemmelsen er ikke undersøgt hos arten. Hos *Pogona vitticeps* bestemmes kønnet af kønskromosomer (hunnen er ZW), men meget høje rugetemperaturer kan få genetiske hanner til at udvikle sig til hunner.

PARRING

I naturen ligger parringstiden fra august til december. Hannen bestiger hunnen og holder hende fast med bid i strube og nakke, og hunnen afslutter parringen ved at løfte hovedet næsten lodret. En kølig hvileperiode om vinteren bruges til at bringe dyrene i parringsstemning og gives kun til sunde, velnærede dyr.

Sæt hunnen ind til hannen i en kort periode, og skil dem bagefter, for parringen er voldsom. Hunnen skal have ekstra foder og kalk i ynglesæsonen.

ÆGLÆGNING OG KULD

En hun lægger 15-35 æg pr. kuld i en grube i fugtigt sand og lægger oftest to, højst tre kuld med omkring seks ugers mellemrum. Giv hende en æglægningskasse med et 30-40 cm tykt lag fugtigt, gravbart sand og muldjord. En hun, der ikke finder et egnet sted, kan holde æggene tilbage; det er en nødsituation, der kræver dyrlæge.

INKUBATION

Æggene klækker efter 55-75 dage ved 28-30 °C. Læg dem i en rugemaskine i fugtigt, løst materiale som vermiculit, og vend dem ikke. Hold temperaturen stabil og under 32 °C, fordi meget høje temperaturer hos *Pogona vitticeps* får genetiske hanner til at udvikle sig til hunner.

OPDRÆT AF UNGER

Ungerne er selvstændige fra klækningen. Hold dem på fast bund, fx køkkenrulle, indtil de æder pålideligt, og giv insekter og grønt dagligt. De skal have samme lys og varme som voksne dyr: solplads, UVB og kalk på alt foder.

Unger, der går sammen, bider hinanden i tæer og haler. Sortér dem efter størrelse, og del dem op, så snart de vokser forskelligt.

Sundhed og typiske fejl

De fleste sygdomme skyldes fejl i pasningen. Syge krybdyr skjuler længe, at de er syge, så vej dyret hver uge, og før notater om vægt, appetit, afføring og hudskifte. Pludseligt vægttab er ofte det første tegn.

- Metabolisk knoglesygdom ved for lidt UVB, for lidt kalk eller for lav temperatur. Tegn er bløde eller skæve kæber og ben og rystelser.
- Fedme og urinsyregigt ved for meget dyrisk føde og for lidt vand.
- Tandsygdom og mundbetændelse; frugt er en risikofaktor.
- Forstoppelse ved for lav temperatur, udtørring eller parasitter.
- Indvoldsparasitter og mider; få en afføringsprøve undersøgt, når dyret er nyt.
- Dybe svampeinfektioner i huden (*Nannizziopsis*). Svampen *Nannizziopsis barbatae* blev første gang fundet hos *P. barbata* i fangenskab og angriber nu også vilde australske øgler.
- Æg, der ikke bliver lagt, og blommebetændelse hos hunner.

Tab af appetit, sløvhed, hævede led, vejrtrækning med åben mund uden at dyret er varmt, og et dyr, der holder op med at æde, er grund til at gå til en dyrlæge med krybdyrerfaring. Krybdyr bærer ofte salmonella, så vask hænder efter berøring af dyr, terrarie og udstyr, og hold dyret og dets ting væk fra køkkenet.

Læs mere: Karantæne og hygiejne Læs mere: Typiske sygdomme og tegn på sygdom

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.